

СОЦИЈАЛНЕ ГРУПЕ И ЊИХОВО СУКОБЉАВАЊЕ У ГЛОБАЛИЗИРАЈУЋЕМ ДРУШТВУ

Сажетак: Човечанство данас представља „мегадруштво“, „глобално друштво“ и постоји глобална социјална структура тога друштва. Социјалне структуре конкретних друштава могу одређивати ту социјалну глобалну структуру или пројектовати њено конкретно одсликавање. У сваком случају, постоји вишеслојна повезаност ових структура како у њиховом условљавању тако и решавању њихових посебних интереса. Од начина тог решавања зависи сигурност развоја људске цивилизације. Социологија има, тачније, мора имати, посебну улогу у научном сагледавању структуре и динамике овако одсликане текуће друштвене делатности. У овом сагледавању биће нужно критичко промишљање постојећих теоријских модела и „шема“, и стварање нових теоријских приступа уз поштовање реалне „живе“ стварности, које ће бити у функцији да људско друштво буде све човечније заснивајући се на поштовању и развијању људског достојанства.

Кључне речи: друштво, социјална структура, „човечно“ друштво, људско достојанство, социологија, теорија.

1. Социологија као наука од свог настанка бави се стратификацијом у друштву и структуром друштва. Најопштије речено, структуру друштва проучава као свеукупност друштвених група и института у њиховој повезаности и међуутицају, па у таквом приступу друштво посматра као сложени систем у функционисању, у контексту глобалних противуречности, тенденција и фактора. Као елементе друштвене структуре она проучава велике друштвене групе, класе, слојеве, сталеже и мале групе разних типова.¹ У историји људског друштва мењао се број друштвених група и основ њихове поделе и облици њихових односа. Што је друштво бивало развијеније, постојао је већи број друштвених група са више међусобних односа и већим друштвеним елементима (економским јединицама). Тако по једном схватању историје човечанства, људи су прво живели у задругама, настанком градова у градовима – државама, потом у националним државама. Потом долази до потребе за већим тржиштима, па се сматрало да ће следећи економско-географски стадијум бити светска или глобална економија.²

¹ Опширније видети: З. Т. Голенкова, И. И. Акулин, Б. Н. Кузнецов. 2005. *Общая социологи*. Москва: Гордарики, стр. 271-278.

² S. E. Reinnert. 2006. *Глобална економија*. Београд: Чигоја штампа, стр. 60-61.

Савремено друштво које се означава као „глобално“, „светско“, „мегадруштво“ те епитете добија зато што је глобализација као процес омогућила ширење економске моћи у глобалним (скоро планетарним) размерама, освајањем нових територија (изворе сировина и тржишта) јер новац, кад се не шири, не умножава, он се гуши и умире. Међутим, оно чиме се она разликују од претходних настојања за освајањем нових територија, то је да се та освајања врше без употребе силе, путем новца. У ствари, глобализација представља смислен начин да новац добије замаха, доноси профит мирним путем.³ Тај процес је омогућен развојем високе технологије (која је омогућила „сажимање“ простора и времена) и тржишним силама исказане тржишном конкуренцијом и доминантним обликом кретања капитала у облику новац-новац, чиме је омогућено оформљење општечовечанске финансијско-информационе технологије.⁴ Многи капиталисти подржавају глобализацију тврдећи да она хумано изједначава слободно тржиште са економијом и демократијом истичући да је развој напредак само за неке, а временом за већину људи као резултат глобалног капитализма. У таквом приступу они проглашавају да је Запад добио „хладан рат“ и себи присвојио тријумф тржишне економије и демократије.⁵ Али, постоје и указивања истраживача глобалног друштва да глобализацију не треба схватати као идеологију. „Она је једно средство и не треба јој придодавати више вредности.“⁶ Идеја глобализације потекла је од западних (развијених) капиталистичких држава у тежњи да заузму владајући положај на планети „да организују цело човечанство у функцији својих конкретних интереса, а не у интересу неког апстрактног човечанства.“⁷

Глобализацијом настаје нов *глобални систем* као нова информационо-техничка, економско-еколошка, научно-политичка и социо-културна стварност са специфичним структурама и процесима. Овај систем се простире прожет сложеним светско-привредним и међународним односима мењајући се по мери промена, природног и социјалног окружења човека, стварајући материјалну и духовну културу, формирајући индивидуално-личносне интересе и вредности и различите циљеве развоја.⁸ Ово је систем који се састоји од подсистема међусобно повезаних показујући одговарајући утицај једних на друге. *Појам глобални систем настаје у другој половини XX века са ширим развојем глобализације као друштвене појаве (процеса) која има, на одређен начин, своју самосталност и изражава се кроз три основна процеса: процеса привредно-економске повезаности (економска глобализација); процеса*

³ А. Борицо. 2002. *NEXT – мала књига о глобализацији и свету будућност*. Београд: Народна књига- Алфа, стр. 25.

⁴ А. И. Уткин. 2003. *Глобализација. У Глобалистика-енциклопедија*, главни ред. и састављачи И. И. Мазур и А. Н. Чумаков, Москва: ДНПО, Диалог издатељство „Радуга“, стр. 185.

⁵ У. С. Гэй. 2008. *Процессы глобализации и наука глобалистика. Век глобализации*, 1:24.

⁶ Џон Растон Сол (Jon Rastol Soul). 2009. *Позивамо се на снагу заједници*. НИН, 3031, стр. 66.

⁷ А. Зиновјев. 2002. *Запад-феномен западњаштва*. Београд: Наш дом – Ade d'Home, стр. 306.

⁸ В. М. Лейбин. 2003. *Глобалная система. У Глобалистика-енциклопедија*, цит. изд. стр. 57.

глобализације културе и процеса образовања међународне менаџерске буржоазије – транснационалне капиталистичке класе.⁹

2. Глобални систем настаје у фази развоја капитализма која се означава као фаза *глобалног (неолибералног) капитализма*. У овој фази свог развоја капитализам својим обележјима се разликује од претходних његових фаза. У њему је повећана (може се рећи доминантна) улога међунаордних транснационалних корпорација (МТК), глобалну економију обликују принципи неолибералног глобалног капитализма, смањена је улога националне економије и националне државе, светску коњукуру све више одређује делатност и усаглашавање крупних, пре свега финансијских корпорација, уз све веће смањивање улоге како националне економије, тако и националне државе.¹⁰ Теоријску основу оваквог неолибералног програма чини неокласична економска мисао која промовише превласт америчког модела тржишне привреде над европским моделом социјалне тржишне привреде.¹¹ У новим друштвеним односима и условима неолибералног глобалног капитализма настају значајне промене у социјалној структури капитализма, посебно настанком међународне менаџерске буржоазије, тачније транснационалне капиталистичке класе. Као што је познато, социјална структура у појединим периодима друштвеног развоја, па и у појединим фазама развоја капитализма, условљена је и одређена, пре свега, положајем човека у обезбеђивању услова живота, у стварању материјалних услова живота.

Капитализам као сложен и динамичан друштвени систем има сложу социјалну структуру са великим бројем друштвених група и институција и мноштвом њихових односа сарадње и усаглашавања, али и супротстављања и сукобљавања. У тој структури скоро да постоји сагласност да је основни критеријум стратификације био однос према условима привређивања и подела на власнике и невласнике, који се рефлектовао на постојање социјалних слојева и њихове односе. Најкраће, у овом смислу постоји класна подела, на основне класе, између којих се води класна борба на исход које утичу и међукласе и разни друштвени слојеви, ближи или удаљенији по свом положају и интересу једној или другој основној класи. Социјална структура капитализма мењала се као и облици односа и борбе између основних класа. Ти односи су предмет промишљања и различитих схватања о историјској судбини класа, посебно основних. *Међутим, промене у структури фактора рада нарочито производног рада, кад знање постаје најзначајнији развојни ресурс, праћене су значајним променама у професионалној и образовној структури запослених и захтевају ново промишљање постојећих теорија и схватања о социјално-класној структури у глобализирајућем друштву*. Настанак глобалног капиталистичког сис-

⁹ С. И. Григорьев (ред). 2006. *Словарь вкспалистеской социологии*. Москва: Гордарики, стр. 60-61.

¹⁰ Ф. Д. Бобков, Б. Ф. Иванов, А. Љ. Свечников, С. П. Чанлинский. 2003. *Савременый глобалный капитализм*. Москва: „Алма-Пресс“, стр. 69-139.

¹¹ Ј. Б. Душанић. 2009. *Светска криза је*. „Печат“, 46, стр. 23.

тема праћен је и настанком међународне менаџерске буржоазије – транснационалне капиталистичке класе, захтева и критичко-промишљање промена социјалне структуре у овом типу капитализма, посебно са становишта појединих слојева, нарочито који су словили као класни и односи између њих. Проучавање глобализације и глобалног капитализма насталог са њом, посебно промена које настају у социјалној структури, захтевају нове (научне) одговоре, не самона традиционално филозофско питање о положају човека у свету и космосу, већ и о положају човека у свакодневици, пре свега у глобалној економији и радној средини која се у њој уобличава.¹² У том циљу потребно је критички са теоријског становишта промишљати економску стварност (глобализацију и глобални капитализам) супротно данашњој стандардној теорији која узима случајно изабране претпоставке настојећи да натера стварност да јој се прилагоди.¹³ У оваквом приступу треба истраживати (и истражити) глобални неолиберални капитализам са тржиштем као одлучујућим (скоро универзалним) механизмом регулисања робне размене и последице које из тога произилазе у контексту сазнања да је од савременог тржишног механизма угрожена већина привреда, управо због неуважавања друштвеног (и људског) фактора. Јер, тржиште не постоји без људи. Оно је укључено у структуру друштвених односа.

У оваквом приступу треба поћи од најопштијих обележја глобализирајућег друштва које све више поприма обележја једног глобалног система, пошто се наша планета постепено претвара у „јединствен економски систем“¹⁴ са многим противречностима између којих се откривају као основне противречности између тенденције ка светској и регионалној интеграцији и тенденције ка рационалном рационализму између опште планетарне судбине човечанства и корпоративно-националне ограничености.¹⁵ Тенденције и једне и друге противречности имају своје носиоце у социјалној структури друштва који се боре за превладавање тенденција чији су не само браниоци (заступници) већ и из њих израсле социјалне снаге. У овом смислу у глобализирајућем друштву одвија се сукобљавање, а често и води борба, између представника транснационалног капитала, светске олигархије и националне елите. Та сукобљавања, па и борбе, могу бити разних интензитета и у различитим облицима испољавања. Међутим, будући да се настанак *међународне менаџерске буржоазије (транснационалне капиталистичке класе)* узима и наводи као један од три основна процеса привредно-економске повезаности у глобализацији, то прво чинимо осврт на њена обележја, а потом на облике њеног сукобљавања, и социјалне последице које из тога произилазе.

¹² Р. Ђорђевић. 2006. *Човек, вредност и историја*. Београд: Институт за филозофију Филозофског факултета, стр. 69.

¹³ Ф. Мајор. 1997. *УНЕСКО- идеал и акција*: Београд: Завод за међународну, просветну, научну, културну и техничку сарадњу и Завод за уџбенике и наставна средства, стр. 53.

¹⁴ Н. Н. Моисеев. 2007. *Россија в системе государств XXI века*. У Збор. трудов *Россија в системе государств XXI века*, стр. 5.

¹⁵ Н. Гринин. 2008. *Нежеланное дитя глобализации*. Заметки о кризисе. *Век глобализации*, 2:49.

3. Промислање глобализирајућег друштва и његове социјалне структуре као глобалног система праћено је стварањем два појма: *светске олигархије* и *транснационалне капиталистичке класе*. Не ретко се између ових појмова ставља знак једнакости, што по нама није прихватљиво. *Социјална структура глобализирајућег друштва је врло сложена и захтева нов приступ, нов теоријско-методолошки приступ јер она настаје на основу и у условима значајних промена у садржају људске економске а пре свега производне делатности, која се може формулисати и као њена интелектуализација, што мења и саму основу људске цивилизације*. Пораст значаја људског знања у сазнавању и обликовању његове животне средине, у најширем смислу речи сигуран је знак квалитативно више етапе човековог развика, што утиче на промене у „одређеном простору који је човек створио и ствара као интегралну целину својом праксом.“¹⁶ *Управо зато социјална структура, сложена и динамична, глобализирајућег друштва не може се истраживати и промишљати скученим погледима, посебно ако се та скученост заснива на економистичким објашњењима*. Скученим погледима не може се видети цео свет и пружити одговори на велике изазове.¹⁷ Потребан је за сагледавање социјалне структуре глобализирајућег друштва филозофски приступ, схваћен као „напор људског духа да се вине у висине с којих би било могуће сагледати свет целовитије“.¹⁸

Филозофски приступ у промишљању глобализирајућег друштва и његове социјалне структуре треба да се супротстави економистичком приступу у сагледавању и објашњењу те структуре. До краја XIX века под утицајем индустријске револуције укоренило се осећање, како указује Џон Растон Сол, да је традиционални бог мртав, и да је иза њега остало упражњено место. „То место заузела је технократија: група људи која је новом доктрином заменила доктрину старог бога. Временом је економија постала нова религија, док је језик религијске доктрине замењен технократским жаргоном“.¹⁹ У овом контексту треба промишљати и схватање да се под светском олигархијом, међународном менаџерском буржоазном подразумева веома сложена и разноврсна свеукупност крупних транснационалних (и њима потчињених) корпорација и банака, научних, консултативних и правних институција које их опслужују, међународних финансијских организација које раде у њиховом интересу, и разне формалне и неформалне организације које утичу на формирање јавног мњења.²⁰

¹⁶ Модеран појам цивилизације има три елемента: квалитативно вишу етапу човековог развика; постојање у одређеном простору географски, интегрална целина онога што је човек створио и ствара. (С. Тартаља. 1993. Цивилизација. *Енциклопедија политичке културе*. Београд: Савремена администрација, стр. 172).

¹⁷ Ф. Мајор. 1991. *Сутра је увек касно*. Београд: Југословенска ревија и Завод за проучавање културног развика Србије, стр. 54.

¹⁸ М. Марковић. 1981. *Филозофски основи науке*. Београд: САНУ, стр. 63.

¹⁹ Џон Растон Сол (Johan Raston Soul), цитиран чланак, стр. 66.

²⁰ Ј. Б. Душанић 2010. *Деструкција економије*, књига прва. Београд: НСПМ, стр. 42.

Овакво одређење светске олигархије, светске менаџерске буржоазије и међународне капиталистичке класе, прихватљиво је са становишта исказивања крупних (економских) творевина глобализације, али је неодговарајуће за исказивање социјалних слојева у друштвеној структури савременог „глобалног“, „мегадруштва“. Наиме, у једној корпорацији, банци или институту, у оквиру једног облика организовања економске делатности постоје власници (управљачи) и вршиоци економске делатности, невластници и продавци своје радне снаге. Њихови односи су само делимично, и ограничено односи заједничких интереса. Њихови интереси су различити, супротстављени и могу довести и доводе до сукоба. Али, зато постоји повезаност интереса власника и невластника организатора и носиоца управљачких (организационих) функција у огромним глобалним (транснационалним корпорацијама, за чије вршење су потребна посебна висока знања и снажна и постојана не само материјална мотивација већ уважавање личности носиоца високо интелектуализоване делатности којом се на одређен начин испољава и реализује знање као интелектуални капитал. Јер, *глобализација као процес који је довео до разних облика концентрације економске активности (различитих облика), није довео до укидања поделе на власнике (управљаче) и невластике (продавце својих радних способности), већ је довео до повећања социјалних разлика између разних облика економске делатности (њиховог сукобљавања) и власника и невластника као социјалних слојева у глобалним размерама и сукобљавања њихових интереса.* Међутим, ово разликовање на две велике групе са супротстављеним интересима не искључује и постојање посебних слојева у свакој од њих и њихову повезаност по једном или више заједничких обележја, као што су ниво образовања, висина личних доходака итд.²¹ Наиме, уз све разлике ти социјални слојеви у глобалним размерама имају најчешће заједничке интересе, као друштвена група невластника, и теже да их остваре. Они нису институционализовано организовани и повезани су објективно својим друштвеним положајем и захтевима за његовим побољшањем уз поштовање људског достојанства.

4. Насупрот невластничкој глобалној групи, коју условно можемо назвати и глобалном радничком класом, стоји власничка група светска (планетарна) олигархија или светска капиталистичка класа, слојевита, на изглед аморфна, али без обзира на њену аморфност у пракси она делује веома координирано остварујући исти економски интерес – слободно кретање транснационалног капитала и потчињавање својим интересима привреда што већег броја земаља у циљу остваривања максималног профита.²² Тако долази у друштвеној стварности глобалног капитализма до уједињавања посебних интереса невластничке и власничке друштвене групе на глобалном (планетарном) нивоу, а њихов сукоб има глобални карактер и глобалне последице по опстанак са-

²¹ Ф. Р. Филиппов. 1998. *Слом социјалне, Росијска социологическа енциклопедия*. Москва: Норма-Инфра, стр. 411.

²² Ј. Б. Душанић, цитирано дело, стр. 42.

времене цивилизације и њених тековина које су, између осталог, требале да допринесу остваривању и поштовању људског достојанства.

Социјална структура глобализирајућег друштва предмет је све чешћег промишљања, нарочито са порастом масовног изражавања невласничких структура глобалног капитализма и њиховог друштвено-економског положаја у њему. Због наглашеног значаја финансијског капитала, и кретања новац-новац, *посебну пажњу привлаче банкарски у негативној конотацији*. Они се означавају као наркомани новца, њима је увек потребна нова доза. „То је оно што чини њихову суштину и то је све што они јесу. Они су болесни наркомани – вампири који се хране новцем од којег су зависни. Они су психопате, не брину ни о коме нити о чему, изузев о себи самима.“²³ Они отимају капитал од готово свих земаља на свету и на неки начин држе све конце пословања у својим рукама. „Љубав према новцу корен је свих зала на свету, отимају (банкарски) сва блага која припадају народима света. Финансијски систем је похлепан.“²⁴ На овај, или сличан начин, могу се идентификовати (и разликовати) остали слојеви владајуће структуре.

Међутим, у сваком случају у оваквом приступу истраживању и описивању елемената социјалне власничке структуре глобализирајућег друштва *треба истражити и повезаност државне власти и корпоративних облика економске активности не само, и не у првом реду са економског становишта, већ са становишта остваривања права и слобода, која су неопходне претпоставке демократског друштва*. Досадашње искуство, и савремена теоријска промишљања овог односа, указују да спој државне власти и корпоративне економске организације исказује или наговештава фашизам са познатим последицама по друштвене слободе човека таквог система.

5. Истраживање и промишљање социјалне структуре глобализирајућег друштва мора уважити и два сазнања о глобализацији. *Прво*, она је доприносила и доприноси брзом преношењу знања у развоју производних снага, производећи промене у садржају и карактеру рада, *чинећи знање у све већој мери основним производним фактором, али и чувајући, у новим условима дихотомију између управљачких и извршилачких функција у економској делатности и не укидајући супротстављање интереса носиоца ових функција*. Напротив, ове супротности су нарастале имајући за основу основне противуречности између тенденције ка светској и регионалној интеграцији и тенденције ка рационалном егализму, противуречност између опште (планетарне) судбине човечанства и корпоративно-националне ограничености. Ова друга противуречност постаје све видљивија и присутнија. Економија све више постаје светска, а одлучивање остаје у сфери национално-корпоративног одлучивања.²⁵ *Друго*, и поред снажног размаха глобализације, савремено модерно

²³ Б. Ђорђевић. 2011. *Видећемо рат који ће се водити међу класама*, „Печат“, 198, стр. 66.

²⁴ Исто, стр. 67.

²⁵ Л. Бофе. 2008. *Каква нас будућност чека*. НИИ, 62, стр. 62.

друштво не може постојати без традиционалистички настројеног поља,²⁶ па и у том контексту треба сагледавати и промене у друштву са становишта геополитичких односа, тежњи и односа.

Укратко, истраживање промена у структури савременог глобализирајућег друштва, у основи глобалног неолибералног капитализма, мора поћи од стања савремене цивилизације, положаја човека у њој, основних противуречности фазе капитализма и критичких разматрања путева даљег развоја цивилизације. У таквом приступу треба критички промишљати постојеће критеријуме социјалне стратификације, и учинити напор за откривање нових критеријума, с обзиром на промене у садржају рада и афирмације знања као основног ресурса друштвеног развоја. У контексту оваквог приступа треба промишљати и социјалне немире у савременом друштву који све више добијају глобалне размере.

У глобализирајућем друштву све је сложенија диференцијација на малобројне који располажу све већим процентом друштвеног богатства, а огромне масе становништва које располажу са све мањим процентом друштвеног богатства. Тако према неким респектабилним мишљењима са 90% друштвеног богатства располаже само 10% становништва, а они који су строжи у процењивању тог односа тврде да са 99% друштвеног богатства располаже 1% становника, 99% становника располаже са само 1% друштвеног богатства. То је најдрастичнија економска диференцијација у историји људског друштва, чега постаје становништво све свесније и незадовољније и са чим се не само не мири него се и буни. Тако је побуна у САД под паролом *Освојимо Волстрит* одјекнула и праћена у више градова различитих земаља. Ове побуне у основи представљају један покрет који треба озбиљније проучити. Његово проучавање треба да пружи одговор да ли он представља одговор на глобализацију власничке структуре преко међународних транснационалних корпорација. Ова проучавања глобализације власничких и невласничких слојева (структура), на основу озбиљног промишљања и научно засноване методологије, треба да омогуће сагледавање структуре у власничким и невласничким структурама, и укажу на тангентне карактеристике појединих структура у различитим власничким групацијама и могућност остваривања заједничких циљева ради остваривања хуманијих односа у друштву који би омогућавали да човечанство постане човечније у разрешавању глобалне цивилизацијске кризе.

Литература

Бобков, Филип. Д., Б. Ф. Иванов, А. Љ. Свечников и С. П. Чанлинский. 2003. *Савремени глобални капитализм*. Москва: „Алма-Пресс“.

Борико, Александар. 2002. *NEXT – мала књига о глобализацији и свету будућности*. Београд: Народна књига- Алфа.

²⁶ С. Дивјак. 2006. *Проблеми идентитета: културно, етничко, национално и индивидуално*. Београд: ЈП „Службени гласник“, стр. 103.

- Голенкова, Зинаида Т., И.И. Акулин, Б.Н. Кузнецов 2005. *Общая социология*. Москва: Гордарики.
- Григорьев, Святослав И. (ред). 2006. *Словарь виталистической социологии*. Москва: Гордарики.
- Гринин, Леонид Е. 2008. Нежеланное дитя глобализации. Заметки о кризисе. *Век глобализации*, 2, 46–54.
- Гэй, Уильям С. 2008. Процессы глобализации и наука глобалистика. *Век глобализации*, 1, 23–31.
- Дивјак, Слободан. 2006. *Проблеми идентитета: културно, етничко, национално и индивидуално*. Београд: ЈП „Службени гласник“.
- Душанић, Јован Б. 2010. *Деструкција економије*, књига прва. Београд: НСПМ.
- Ђорђевић, Радомир. 2006. *Човек, вредност и историја*. Београд: Институт за филозофију Филозофског факултета.
- Зиновјев, Александар. 2002. *Запад – феномен западњаштва*. Београд: Наш дом – Ade d'Home.
- Лейбин, Валерий. М. 2003. Глобална система. УИ.И. Мазур и А.Н. Чумаков (ур.) *Глобалистика-енциклопедија*, главни ред. и састављачи. Москва: ЦННП „Диалог“ ОАО Издательство „Радуга“, 226–228.
- Мајор, Федерико. 1997. *УНЕСКО – идеал и акција*. Београд: Завод за међународну, просветну, научну, културну и техничку сарадњу и Завод за уџбенике и наставна средства.
- Major, Federiko. 1991. *Sutra je uvek kasno*. Beograd: Jugoslovenska revija i Zavod za proučavanje kulturnog razvitka Srbije.
- Марковић, Данило Ж. 2010. *Глобалистика и криза глобалне економије*. Београд: Графипроф.
- Марковић, Данило Ж. 1998. *Общая социология*. Москва: Гуманитарный издательский центр, Владост.
- Марковић, Михајло. 1981. *Филозофски основи науке*. Београд: САНУ.
- Моисеев, Никита Н. 2007. Россия в системе государств XXI века. Збор. трудов *Россия в системе государств XXI века*.
- Reinnert, Erik S. 2006. *Глобална економија*. Београд: Чигоја штампа.
- Тартаља, Смиља. 1993. Цивилизација. *Енциклопедија политичке културе*. Београд: Савремена администрација.
- Уткин, Анатолий И. 2003. Глобализација. УИ.И. Мазур и А.Н. Чумаков (ур.) *Глобалистика-енциклопедија*, главни ред. и састављачи. Москва: ЦННП „Диалог“ ОАО Издательство „Радуга“, 181–183.
- Филиппов, Ф. Р. 1998. *Слом социальные, Российская социологическая энциклопедия*. Москва: Норма-Инфра, 411.

Danilo Ž. Marković

SOCIAL GROUPS AND THEIR CONFLICTS IN GLOBALIZATION SOCIETY

Summary: There is no doubt that today humanity constitutes a “Mega Society”, a “Global Society”, with a global social structure. This global social structure is shaped by the structures of specific societies in it. There is a multi-layered relationship of these structures, regarding both the ways they influence the global structure and the ways they achieve their specific interests. The latter is crucial for the development of human civilization.

Sociology has, that is, must have, a special role in the scientific of the structure and dynamics of this kind of social reality. These investigations should be based on a critical re-evaluation of the existing theoretical models and “schemata”, and the creation of new theoretical approaches which would respect the reality of our circumstances, and which would serve the development of a more humane society, based on respect for human dignity.

Key words: society, social structure, “humane” society, human dignity, sociology, theory.